

---

Приказ зборника: B. Guy  
Peters, Philippe Zitoun (eds),  
CONTEMPORARY APPROACHES  
TO PUBLIC POLICY – THEORIES,  
CONTROVERSIES AND  
PERSPECTIVES, Palgrave  
MacMillan, 2016.

---

УДК 321.01+321.022(049.3)

Слађана Младеновић\*



Зборник радова *Савремени приступи јавној политици – теорије, контроверзе и перспективе*, који су приредили Гај Питерс (*Guy Peters*) и Филип Зитон (*Philippe Zitoun*), пружа значајан допринос пољу анализе и развоја нових праваца у проучавању јавних политика. У зборнику је развијен критички приступ сагледавања различитих теоријско-методолошких приступа у оквиру којих се анализирају јавне политике, модалитети њиховог креирања, циљеви и процес имплементације.

Зборник се састоји од десет целина које су методолошки и структурно прилагођене потребама свеобухватног приказа савремених приступа јавној политици. При том, нагласак је стављен на опште смернице које би требало да

1 \* Аутор је истраживач сарадник у Институту за политичке студије из Београда

служе као аналитичко средство оним ауторима који залазе у проблематику јавних политика.

У уводном поглављу, Питерс и Зитон подробно приступају питању јавних политика, њених одређења, као и тумачењима, концептуализацији и прегледу свих релевантних теоријских праваца који служе као средство њихове анализе. Питерс и Зитон истичу да поднаслов *Теорије, контроверзе и перспективе*, упућује на циљ зборника, који се огледа у промоцији дебате, аргументације и размене мишљења зарад ревидирања досадашњег научног дискурса о јавним политикама, и утврђивања могућих праваца ревизије у будућности. Имајући у виду тај контекст, нагласак је стављен на политиколошки приступ у тумачењу јавних политика. Без обзира на постојање многобројних, релативно нових, праваца којима се тумаче јавне политике, аутори настоје да укажу на својеврсни континуитет у проучавању јавних политика. Међутим, док су истраживачка питања, која су постављена пре више деценија остала у суштини иста, механизми њиховог проучавања данас су углавном другачији.

Друго поглавље односи се на питање тзв. заступничких коалиција и њихове улоге у процесу креирања и имплементације јавних политика. Кристофер Вајбл (*Christopher M. Weible*) и Хенк Џенкинс Смит (*Hank C. Jenkins-Smith*) настоје да покажу важност овог правца превасходно у компаративном тумачењу јавних политика. Овај теоријски приступ развијен је још осамдесетих година прошлог века, а нагласак је стављен на изучавање циклуса јавних политика. У оквиру циклуса, изучавају се све фазе у доношењу јавнополитичких одлука, од процеса формулације одлука и дефинисања проблема који се њима решавају, преко утврђивања последица и утицаја одлука на шире друштвене кругове, до питања одржања или укидања одређених јавнополитичких мера.

Треће поглавље обухвата питања нове и веома актуелне дискурзивне парадигме у политичким наукама, и њеног значаја за поље истраживања јавних политика. У средишту парадигме, према схватању Ане Дурнове (*Anna Durnova*), Френка Фишера (*Frank Fischer*) и Зитона, налазе се идеје, аргументација и делиберација, чији су производ друштвени конструкти који утичу на процес креирања јавних политика. При том, јавна политика је перципирана као средство помоћу кога се решавају одређени проблеми, а такође и као начин путем кога актери у политичкој арени снагом

аргумената настоје да производе јавне политике са циљем ублажавања друштвених конфликта и расцепа. Аргумент у јавној политици у оквиру овог приступа, тумачи се као комплексна мешавина различитих нормативних интерпретација и емпиријских налаза помоћу којих се испољавају различита становишта у процесу формулације јавнополитичких мера.

Улога институционализма и институција у креирању јавних политика предмет је истраживања у четвртом поглављу. Формалне структуре у форми институција подразумевају одређени тип ограничења деловања појединаца у оквиру зацртаних правила понашања, како би произвели одређене политике од којих имају користи. У овом поглављу, Питерс делимично одступа од своје пређашње класификације према којој постоји шест типова институционализма, ограничавајући навођење на четири најзначајнија правца: 1) нормативистички институционализам; 2) институционализам рационалног избора; 3) историјски институционализам; и 4) дискурзивни институционализам. Питерс потенцира стабилност која постоји у високо институционализованом амбијенту, и анализира везу између институционалне анализе и јавних политика.

У петом поглављу, Едуардо Арарал (*Eduardo Araral*) и Малија Амри (*Mulya Amri*), анализирају улогу институција у политичким процесима. Кључно питање је: колико формални институционални оквир има утицаја на процесе креирања и примене одређених јавних политика, односно на који начин различити институционални контекст утиче на последице сродних јавнополитичких мера. У средишту ове анализе налази се оквир институционалне анализе и развоја. Овај оквир служи за проучавање импликација институционалне теорије на политичке процесе кроз неколико сегмената као што су: планирање политика, политички подсистеми, политика и јавне политике, избор политичких инструмената, процес имплементације, улога идеја, проблеми изоморфизма и значај инкрементализма, као и дијагностичка средства неопходна за успешну примену јавних политика.

Шесто поглавље разматра проблем порекла и развоја теорије тачкасте равнотеже (*Punctuated Equilibrium Theory*) и питање трансформације идеја. Трансформација идеја је представљена као процес којим се долази до преломних тачака у постојећој равнотежи, а кључ те трансформације лежи у инкрементализму, односно настојању да се одређене идеје,

које уводе нове јавне политике, креативно тумаче. Како наводе Ребека Ајслер (*Rebecca Eissler*), Анелиз Расел (*Annelise Russell*) и Брајан Џонс (*Bryan D. Jones*), примена ове теорије се односи на планирање којим нови предлози мера постају релевантна активност владе унутар политичког процеса. Они на примеру избора показују како у политичком процесу и код одређених политичких актера, попут партија, може доћи до радикалног заокрета у политици, чак и у комплетној идеологији, која се коригује у складу са преференцијама бирача.

Седмо поглавље је посвећено приказу бихејвиоралних праваца у процесима креирања јавних политика. Према схватању Питера Џона (*Peter John*), квалитет бихејвиоралне анализе се огледа у чињеници да она може да функционише као модел за ефикаснији и делотворнији дизајн јавних политика, пошто може да функционише и по хоризонтали и по вертикали политичког система. Ова врста анализе може да послужи за проучавање идеолошких подела међу политичким партијама, у различитим институционалним контекстима, као и на различитим нивоима вертикалне организације власти. Тако широко схваћена, бихејвиорална анализа може да послужи као средство које доприноси политичком одлучивању, односно као метод којим носиоци власти постају свеснији и боље информисани о тежњама грађана. Тим путем јача се веза између оних који су изабрани и оних који бирају, а јавне политике бивају у већој мери усаглашене са ставовима и преференцијама оних у чије се име влада.

Хелен Маргетс (*Helen Margetts*) и Кристофер Худ (*Christopher Hood*) у осмом поглављу разматрају питање политичких алата (*"tools"*) који стоје на располагању доносиоцима јавнополитичких мера. Према њиховом мишљењу, основна предност овог приступа лежи у његовој могућности да крајње апстрактне појмове и идеје, као и комплексан концептуални оквир јавних политика, образложи на систематичан, кохерентан и једноставан начин. Модел политичких алата настоји да приближи сложене појмове „новог јавног управљања“ и нове форме односа између јавног и приватног сектора у формулисању циљева и креирању и имплементацији јавних политика.

Николаос Захариадис (*Nikolaos Zahariadis*) захвата питање ограничене рационалности и „канте за отпатке“ у процесу креирања политика. Циљ овог, деветог поглавља, је да

покаже да су јавне политике као средство којим се решавају фундаментални проблеми човека у друштву, далеко од пуне рационалности, и да у себи морају да садрже и когнитивну и организациону димензију. Ове димензије са собом носе и одређена ограничења која нису у сагласности са оним што бисмо могли да назовемо пуном рационалношћу. Доношење политичких мера и креирање јавних политика представљају комплексан процес који укључује многобројне, како индивидуалне, тако и групне актере, које у игру уводе сопствене преференције, али и компетенције, вредности, знање и познавање процеса и процедура.

Десето, закључно поглавље, истражује однос јавно-политичких теорија и демократије. Како примећују Хелен Инграм (*Helen Ingram*), Питер де Леон (*Peter deLeon*) и Ен Шнајдер (*Anne Schneider*), демократија представља преовлађујући облик управљања друштвом у савременом свету, али се истовремено суочава са бројним тешкоћама. Аутори повезују настанак демократије са настанком јавнополитичког дискурса и наглашавају нестанак некадашње везе демократије и јавних политика. Та веза је приказивана у радовима истраживача који су потенцирали улогу демократије у јавним политикама и обратно, што сада није случај. У односу јавнополитичких теорија и демократије, пажња је посвећена улози грађана у креирању јавних политика и модалитетима за делотворну партиципацију, могућностима којима се спречава тиранија већине, као и формама јавне делиберације путем које се грађани активно укључују у креирање и примену јавних политика.

Зборник радова *Савремени приступи јавним политикама – теорије, контроверзе и перспективе*, представља изврсно и актуелно штиво, како за оне који се баве теоријом, тако и за оне који се у пракси баве јавним политикама. Зборник обухвата радове најеминентнијих истраживача који разматрају савремене приступе у проучавању јавних политика, те може бити од велике користи свима који се непосредно или посредно баве јавним политикама.

---

\* Овај рад је примљен 20. 08. 2016. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 27. 08. 2016. године.